

BENCS ZOLTÁN:

**MAGYAR
VILÁGNÉZET**

B U D A P E S T
1939

Magyar világnézet.

Magyar világnézet! A legtermészetesebb dolog és mégis nagyon kevesen beszélnek róla. Mert mit is jelent ez a két szó így egymással összekapcsolva? Mindenkinek van egy elfoglalt álláspontja a világgal, legalább is a maga szűkebb világával szemben. A magyar embernél természetes dolog kell az legyen, hogy a világgal szemben elfoglalt álláspontját legelső sorban az határozza meg, hogy ő magyar. Épp ilyen természetes dolog kell az is legyen, hogy ennek következtében minden egyes magyar ember világnézetében vannak közös vonások, azonos tulajdonságok: azaz, hogy a magyar világnézet, az az állásfoglalás, amelyet a magyar élet kérdéseivel szemben minden magyar ember elfoglal, csakis egységes lehet.

Magyar alatt értjük mindazokat, akik a magyar nemzetnek tagjai anyanyelvre, faji hovatartozandóságra való tekintet nélkül, mert azt, hogy valaki magyar, nem az dönti el, hogy az illető magyar anyanyelvű-e, vagy a magyar fajhoz tartozik-e, hanem az, hogy érzi-e a magyar nemzethez való tartozást, vállalja-e önként azt a sorsot, amelyet a Mindenható bölcs rendelkezése a magyar nemzetnek kijelölt. A nemzethez való tartozásnak vannak ugyan

külső jelei is. Ilyen az egy állam területén való élés, az azonos nyelv, az azonos szokások. De ennél sokkal nagyobb jelentőségük van a belső, a lelki jegyeknek: a közös történeti múltnak és a közös jövőendő elevenen élő tudatának.

Minden nemzetet eltölt egy szinte, vallásos mélységű bit, bit a saját küldetésében. Hite annak, hogy a nemzetek nagy családjában olyan sajátos szerepet tölt be, amelyet rajta kívül egyetlen más nemzet sem tudna betölteni. Ez ad minden nemzetnek erőt az élethez, bizodalmat a jövődőhöz a legnehezebb megpróbáltatások óráiban is. Természetes dolog, hogy amit az egész nemzet hisz, azt hiszi a nemzet minden egyes tagja is. Éppen ezért büszke arra, hogy a nemzetnek fia. A magyar nemzetnek is van hivatástudata. Tudja azt, hogy neki a népek családjában külön szerepe, saját nagyszerű hivatása van. És ezt tudnia kell minden egyes magyar embernek.

A magyar nemzet hivatását földrajzi elhelyezkedése, hazájának helyzete határozta meg. Amikor hazájául elfoglalta a Kárpátok-koszorúza Duna-medencét, Nyugatnak és Keletnek határára és Európa legnagyobb országútjára telepedett le. Ez a földrajzi helyzet hozta magával, hogy a magyarság Kelet felé a Nyugatot jelentő keresztény Európa és műveltség védő pajzsa lett, és hogy eme Nyugatot védő pajzsi szerep mellett az lett a másik szerepe, hogy közvetítő legyen a keleti és nyugati műveltség, a Keleten és Nyugaton élő népek között. Ez a

kettős szerep kétségtelenül magasztos feladatokat írt elő a múltban és jelent a jövőre nézve is. A magyarságnak az a hivatása, hogy mindig nyugati maradjon s a nyugati művelődésnek Keletre nézve messze világító fáklyája legyen. És az a hivatása, hogy Közép-Európában összefogja és mint legerősebb, a békés és boldog élet révébe vezesse a történelem folyamán egymás mellé került, sőt egymással szétválaszthatatlanul összekeveredett, különböző fajú és nyelvű, kisebb-nagyobb népcsoportokat.

Egyedül csak azt tekinthetjük igazán magyaroknak, aki ezt a nemzeti hivatást át is érzi s élete minden pillanatában arra gondol, hogy egy olyan nemzethez tartozik, amelynek ilyen magasztos hivatást jelölt ki a Sors.

Az ilyen teljes értékű magyarokat a nemzeti hivatástudat közössége közös lelki alapra állítja minden olyan dologgal szemben, amely a magyar étellel kapcsolatos s hogy az ilyen teljes értékű magyarok a nap-nap után felmerülő akár kisebb, akár nagyobb súlyú magyar sorskérdésekre egyformán válaszolnak. Ez a közös lelki alap és ez az egyforma válasz alakítja ki a magyar világnézetet. Ez a világnézet egyes emberekben tudatos, mások csak sejtik ezt és vannak olyanok is, akikben ez öntudatlanul él csupán. Nemzeti érdek, hogy ez a magyar világnézet, a magyar kérdésekkel szemben egyedül elfoglalható álláspont, azonban mindenki előtt egészen világosan tudatos legyen. Hogy senki ne tévelygessen, ne habozhasson, ha nemzeti állásfoglal-

lásról van szó. Ez teszi szükségessé azt, hogy összefoglaltassék és írásba foglaltassák az a különben olyan természetes és olyan kézenfekvő válasz is, amit ez a két szó jelent: „Magyar világnézet“.

A magyar nemzet sorsfordulónál áll. A lét vagy nemlét kérdése az elmúlt ezredév alatt soha nem volt nemzetünkre oly végzetesen éles, mint ma. Az a kérdés: ki jut-e, ki akar-e jutni a történelemnek Istenkéz vonta láthatárára, vagy meg akar fulladni az egyéni célok után szaladó szűklátókörű pártpolitika korlátozott, levegőtlen falai között. A nagy világ és különösen Európa a világtörténelem legválóságosabb óráit éli s ha pillanatnyilag nem is érint bennünket az egész világot megrázó vihar szele, készen kell lennünk mindig arra, hogy a máról-holnapra állandó változásokat hozható idő akár már holnap is olyan feladatok elé állítja a magyar nemzetet, amelynek csak teljes egységben s minden lelki és anyagi ereje megfeszítésével tudhat megfelelni. A nemzet nagy többsége érzi ezt, de még mindig akadnak tévelygők, akiket még ma sem a nagyszerű történeti hivatásunk kérdései foglalkoztatnak, hanem csak haszontalan, sőt kártékony politikai szóvirágok. A magyar közéletben még mindig tapasztalható valami megmagyarázhatatlan irányvesztettség, melyből kiváló vezérek hősieles erőfeszítései ellenére sem tud nemzeti közéletünk teljesen kibontakozni. Sokan évtized óta tétlenül nézik, hogyan küzd, hogyan dolgozik helyettük is, nem egyszer nagy reménytelenségben, egy-egy bátor férfi és

zsibbadt lélekkel ráhagyja ismét a nemzet sorsát egy-egy nagy ember múltó létének kártyalapjára. Egyetlen ember pedig, ha még olyan nagy is, nem képes megmenteni egy népet, ha ez a nép maga nem ébred rá, hogy meg kell mentenie önmagát. Nem. egyetlen akaratnak kell millió részekre osztatnia, hanem millió és millió akaratnak kell eggyé fonódnia ahhoz, hogy valamely nemzeti vezető Istenáldott erőfeszítése történelmi csodákat tegyen. A mögöttünk levő legközelebbi években ezen a téren a nemzet igen jelentős haladást tett egy jobb állapot felé, de ez még mindig jóval kevesebb, mint amennyinek történnie kell, hogy ennek a történelmi csodatételnek megvalósítását a nemzet előkészítse. Meg kell teremteni a sok-sok millió magyar akarat egybefonódásának alapfeltételét: az egységes nemzeti közvéleményt. A közvélemény szó alatt azonban nem szabad valamely időszerű parlamenti programot, a közügyek vitelének valamely pártos szemléletét és kritikáját érteni. Nem egyeseknek, pártoknak, érdekcsoportoknak közérdekké nyilvánított önzését, hanem az élő nemzet ösztönös világnézetét foglaljuk ezért egybe: azt az egyetemes zsinórmértéket, mely minden időben íratlan szentírása egy nép történelmi célkitűzéseinek. Azt a közvéleményt kell kialakítani, mely felette áll minden pártoknak és kormányoknak, mely uralkodik és irányít, él és parancsol az intézményekben, melynek szelleme világít a közélet minden szögletén, az országgyűlésen épp úgy, mint a sajtóban és az iroda-

lomban, — s amely ellen büntetlenül nem lehet véteni.

Ez a közvélemény, ez a magyar világnézet csak az ezeréves nemzeti eszmény és az ezzel egybeforrott faji öntudaton épülhet fel.

Az ezeréves nemzeti eszme azt jelenti, hogy a magyarságnak mint virágzó, szabad, erős és nemes népnek a Duna mentén a Kárpátoki koszorújában Árpád birodalmát fenn kell tartania. Ezen a földön meg kell maradjon, ami abból ma hiányzik, azt vissza kell szerezze és az ezeréves határok között független, öncélú, szabadállamot kell alkosson. Ebben az államban a magyarságnak mind a maga, mind a többi szabad nép javára ápolnia és fejlesztenie kell azokat az értékes faji és nemzeti sajátságokat, melyek az emberiség szellemi közösségében a művelődés, haladás és fejlődés történetében biztosítják méltó helyét s amelyek a népeknek és fajoknak e nemes versenyében a magyarnak tiszteletet, becsülést és szeretetet szereznek.

A faji öntudat annak átérzése és meggyőződéssé tétele, hogy az emberiségnek csak úgy tehet a magyarság igazán szolgálatot, ha minél inkább ragaszkodik nemzeti eszméjéhez, ha minél inkább, minél teljesebben, minél sajátosabban magyar marad. Annak a szilárd tudata tehát, hogy mi magyarok az emberiségre nézve csupán magyarságunk által vagyunk és lehetünk értékesek, csak ezáltal jelentünk a világ számára nélkülözhetetlen kultúrtényezőket. Ebből az következik, hogy a magyar voltot

anélkül, hogy ez más fajok lenezésével járna, mindenekfelett becsülni kell és büszkének kell lenni arra, hogy csak a magyarsághoz ragaszkodva élhet a magyarság önálló egyéni életet a népek közösségében. Ha nem vagyunk rá büszkék, hogy magyarok vagyunk, ha értékes faji és nemzeti sajátosságaink elhanyagolásával, nemzeti szellemünk elsorvasztásával, munkát, harcot, küzdelmet kerülve, folytonos megalkuvásokkal lassanként feladjuk külön egyéniségünket, — akkor elszóródunk az emberrengetegben nyomós jelentőség nélkül, mint a dudvamag, melynek senkisem látja hasznát s amelyet nem is becsül ezért senki semmire. Amely népnek hiányzik a faji öntudata, az sohasem jut be a történelembe. Az a nép viszont, mely oda bejutván, „letépi fényes nemzeti bélyegét“ és faji öntudatát sorvadni engedi, az kitörli magát a történelemből.

Csak a nemzeti eszmén és a faji öntudaton felépülő közvélemény képes mindig helyesen tájékozódni és a kormányzat számára mindig jó irányt mutatni azoknak a fel-felbukkanó, szétválasztó kérdéseknek útvesztőjében, melyek belső egységünket törtekre bonthatják.

Nemzeti egységünknek részben a közelmúltban, részben a jelenben a következő felmerült veszedelmes ellentétek álltak útjában: a közjogi, a felekezeti, a szociális, a faji (nemzetiségi), a gazdasági élet egyensúlyának kérdései, valamint az idegenből átvett és a magyar lélektől merőben idegen eszmék hirdetése.

Igen sok gyakorlati kérdést a közelmúltban, sőt olykor még ma is — sajnos — ezeknek szemszögéből vizsgálunk és bírálunk el s ennek következménye, hogy a gyakorlati kérdésekkel szemben elfoglalt állásfoglalás a nemzetben nem lehet mindig egységes. Pedig e nagy kérdések felett szükségképpen uralkodik és parancsol egy még nagyobb kérdés: az önfenntartás. A nemzet mindenekelőtt és mindenekfelett élni akar. Nem a haza sokféleképpen értelmezhető „szent önzése“, hanem az élet isteni parancsa szabja meg tehát a nemzetnek azt, ha nem akar elpusztulni, hogy ezekben a kérdésekben milyen álláspontra kell helyezkednie.

A közjogi ellentéteket egyidőben a trónbetöltés kérdése váltotta ki. Ez a kérdés hovatovább kiesett a magyar életből, s ma, amikor a nagy világválságban a magyar létnek vagy nemlétnek mindennél nagyobb sorskérdés áll a nemzet előtt, egyetlen olyan becsületes magyar ember nem akadhat, aki ezt a kérdést teljesen időszerűtlenül és megindokolhatatlanul előtérbe akarná hozni. Ezen a téren a magyar világnézet azt mondja: a nemzet szuverén, önmaga akarátának feltétlen ura. A törvényeket a nemzet kizárólag a saját életviszonyai szerint alkotja, módosítja, vagy törli el s itt nem szabad tekintettel lennie semmi másra, csak saját magára. Kizárólag a nemzet határozza meg, hogy a szuverenitást az államhatalmak között hogyan és milyen mértékben osztja meg, de ha már megosztotta és alkotmányt adott önmagának, akkor hacsak lehet, ettől ne tér-

jen el. Valljuk tehát a nemzet önrendelkezésének teljességét, de valljuk ezeréves történeti alkotmányunk zökkenés nélküli fejlődése megóvásának szükségességét is.

Az alkotmány változásainak oka lehet erőszak is, de zökkenés nélküli fejlődésnek csak az élniakarás józan ösztöne, az önfenntartás feltétlen parancsa lehet az oka. Ez hozta létre a közelmúltban azokat a közjogi vonatkozású újabb törvényeket, amelyek a magyar nemzet életében hosszú-hosszú időre kizártak minden felvethetőnek vélt közjogi kérdést. Az alkotmány is, a király is, a parlament is a nemzetért van, de a nemzet nincsen egyikükért sem. A nemzet öncélú, fölötte nem állhat senki, csak az Isten! Alkotmányunk történelmi jellegéből következik, hogy az mindig simult azokhoz a változó létfeltételekhez, melyektől a nemzet fennmaradása függött. Ez hozta létre a legutóbbi közjogi vonatkozású törvényeket. És ezek meghozatala óta a magyar életben közjogi vonatkozású kérdést becsületes szándékkal immár senki sem vethet fel.

Egy másik veszedelmes egységrontó kérdés lehet magyar és magyar között a felekezeti kérdés, mely a vallás tiszteletreméltó jelszavaival ver éket a nemzet tagjai közé. Belső örömmel kell megállapítani, hogy amiként a közelmúltban elvesztette bontó jellegét a közjogi kérdés, épp úgy veszít napról-napra éléből a felekezetek közötti féltékenységnek a közéletre is kiható káros hatása. Remélhető, hogy ez az egészséges feltisztulási folyamat csak

szívnek külső hatalmi eszközök számára hozzáférhetetlen redőiben kell munkálni. A világnézetek és felekezetek egymásközötti harcának tehát távol kell maradnia a politikától, mert ha eszményeik között nincs is ellentét, alanyaik és eszközeik mindenesetre merőben mások.

Vallásos világnézetünkben folyó meggyőződésünk az, hogy a történelem útját az isteni Gondviselés irányítja, mely az emberiséget ezen át vezérli eszményi végcélja felé. A fejlődést kormányzó isteni Bölcsesség rendelését kell tehát látnunk ezeréves történelmünk ama tanulságában, hogy a történelmi magyar egyházak szabadságainak és jogainak mindig a nemzet szabadsága és hatalma volt a forrása és biztosítója. A nemzet szabadsága, belső és külső ereje tehát szükségképpen célja és érdeke a magyar egyházaknak is. Ha a nemzet virágzó, erős, — erősek és virágzóak az egyházak is. Békén élvezhetik a magyar törvényekben biztosított jogaikat, gyarapodhatnak javakban és tekintélyben, intézményeikben, iskoláikban, templomaikban és egyházakormányzatukban zavartalanul érvényesíthetik hitük tanításait és Istennek tetsző módon munkálhatják a hívek lelki életét. Ha azonban a nemzet elerőtlenedik, feltétlen hatalma megtörik, vagy belső egysége megbomlik, akkor megdőlni a törvények és a hagyományoknak tekintélye és elsorvad az aláhanyatló nemzeti eszmével együtt a magyar egyházak békéje, hatalma és jövője is. A vallás bizonyára megmarad akkor is, ha a nemzet elvész, de kinek

célja, vagy érdeke az, hogy az Istent dicsérő népek énekei közül épp a magyar nemzet himnusza hiányozzék?!

A magyar világnézet ezért azt írja elő, hogy aki nemzetének és egyházának híve, annak mindent el kell követnie abban az irányban, hogy a felekezeti jelszavak a közéletből mindörökre kiküszöböltessenek. Ezek a jelszavak különben megakadályozzák a nemzet belső egységét, a magyart a magyarral olyan kérdésekben állítják szembe, melyeknek a közélet terén egyáltalán nincs és nem lehet helyük s amelyeket nem vallásbeli ellentétek, hanem egyház-hatalmi érdekek súrlódása hoz létre. Ezeken a felekezeti vitákon nem nyerhet senki, mert még ha nyerne is az egyik vagy a másik egyház, — a nemzet mindenesetre veszít. Ahol pedig a magyar nemzet vesztes, ott nem lehet nyertes, vagy győztes a magyar egyházak egyike sem. Egyetlen pillantás a trianoni határokon túlra, fájdalmas bizonyítékokat szolgáltat mindenkinek, aki kételkednék ennek a tételnek igazságában. Emellett szolgáltatott bizonyítékot a felvidéki püspökségeknek és kir. katolikus gimnáziumoknak sorsa és szolgáltat ma is az erdélyi r. kat. státus, a minorita-rendház s a protestáns iskolák ügye. Ezeknek az intézményeknek sorsa nemcsak magyar sebet jelentenek, — de épp úyi sebei az egyháznak is!

Az államnak meg kell tehát akadályoznia, hogy politikai eszközökkel felekezeti harcokat vívhassanak, de maguknak az egyházaknak is minden ren-

delkezésükre álló eszközzel meg kell gátolniok, hogy felekezeti eszközökkel és jelszavakkal politikai harcokat vívhassanak azok, akiknek szüklátókorú elvakultsága, vagy önző érdekhajhászása fontosabbnak és előbbrevalónak látszik, mint a nemzet belső egységének mindenekfeletti és egyetemes érdeke. Azoknak a jó magyaroknak pedig, akik egyházuknak is jó katoDái, mielőtt az uszító jelszavaknak engednének, meg kell gondolniuk, azt, hogy az egységes nemzöét jelenti az erős magyar államot, amely biztos bástyája a magyar egyházaknak, öre a keresztény erkölcsnek, gátja az Isten- és vallásellenes eszmék és mozgalmak terjedésének. És ha felekezeti uszítóknak engedve, lehetetlenné teszik ezt a nemzeti egységet, akkor nemcsak saját maguknak törnek a romlására, hanem a mindenekfelett szolgálni kívánt magyar egyházaknak is. Miként egyfelöl mindannyiunk magyarsága összhangzó egységbe forrott vallásos világnézetünkkel, másfelöl épp úgy nem engedhetjük külön választani vallásos hitünket sem magyarságunktól. A magyar nemzeti eszme szükségképpen egyetemes valláserkölcsi célja és feladata minden krisztusi egyháznak. Aki tehát a hívő magyarok közt felekezeti jelszavakkal ellentéteket szít, az a magyarság lelkétől idegen és a magyar nemzetnek ellensége.

Az előforduló ellentétek sorában harmadikként említett szociális kérdés nem sajátosan magyar kérdés. Ez a belső egységünket olykor-olykor megbontó harmadik válaszfal a gazdag és szegény ellentéte

az emberiség életfolyamának örök történeti kísé-
rője, mely minden korban, minden műveltségi fokon
és minden társadalomban más és más sajátos alak-
ban jelentkezik. Az emberi társadalom élő szerveze-
tének minden új átalakulásában, valahány új hely-
zetében meg voltak és meg lesznek a maga új szer-
vezeti, együttműködési és létfenntartási kérdései,
melyek együttvéve az illető kor szociális kérdését
jelentik. Elméletekkel nem lehet ezt a kérdést meg-
oldani, mert hiszen az nem elméleti, hanem gya-
korlati kérdés. Maga a fájdalmas, eleven élet lüktet
benne mindig, mely pedig sokkal bonyolultabb és
elkülönültebb annál, semhogy megszámlálhatatlan
változatait egyetlen szocialista elmélet át tudhatná
fogni. Ezért küzd az emberiség folyton félmegoldá-
sokkal, mert folyton elméleti utakon halad. Függet-
leníteni kell tehát magunkat a szociális elméletek-
től, a könyvekre, megváltó eszmékre, iskolákra és
tantételekre épített elvont rendszerektől, melyek
ahelyett, hogy az élet hívta volna létre őket, önma-
gukat erőszakolják rá az életre.

A magyar nemzet számára a szociális kérdés
nem a világmegváltásnak az emberi és nemzeti erőt
is felülmúló már-már vallási jellegű eszme, hanem
politikai kérdés. A magyar nemzet nem hajlandó
feláldozni egyetlen magyar munkást sem világbol-
dogító nemzetközi tanokért. Magyar munkástestvé-
reink szenvedése, vére, keresménye sokkal drágább,
semhogy könnyelműen oda szabadna vetni idegen
agyrémek kétes diadaláért. Magyar ember nem har-

colhat a világ munkásaiért, hanem egyedül és kizárólag csak a magyar munkásokért, de ezért kulturális, gazdasági és szociális téren egyaránt.

Magyar ember nem láthat és nem engedhet különbséget tenni munkás és polgár között a nemzet kebelében. A nemzet sokféle osztályból és rendből állhat a vagyon, birtok és foglalkozás differenciáló hatása folytán, de egyik osztály vagy rend sem a nemzet, hanem csak együttvéve valamennyien. Következik ebből, hogy az államhatalom sem gyakorolható egyoldalúan az egyik, vagy másik osztály, vagy rend érdekei szerint, nem sajátítható ki sem egyik, sem másik javára, hanem valamennyi rend és osztály igazságos részvételével, s ha kell, áldozathozatalával egyedül és kizárólag a nemzet érdekében, a nemzet javára. A nemzet érdeke, a nemzet java pedig azt követeli, hogy ebben az országban ne csak kevesen: az úgynevezett „négy százak“, vagy „tízezrek“, de a százezrek és milliók legyenek sorssal elégedettek, mert a jövődőt minden tekintetben csak a nagy tömegek lelki békéjére lehet felépíteni.

Azokat az állítólagos osztályellentéteket, melyeket Ifőként a nemzeti gondolattól elzárkózó vörös, vagy zöld elméletek a maguk elvont elgondolásait légüres térbe mesterségesen megszerkesztenek és ki-egyenlíthetetlennek mondanak, azokat minden jó magyar ember feloldva látja a nemzet természetes igaz egységében. Tőkés és munkás csak családján és nemzetén belül emelkedhetik embervoltának eszmei

és erkölcsi magaslatára. Minden elmélet, tan, vagy világnézet, mely létüknek e természetes kereteiből őket kiszakítja, kivetkőzteti egyúttal emberi mivoltukból is.

Ha a marxizmus azzal vádolja a kapitalizmust, a nagytőkét, hogy a munkást nem tekinti embernek, hanem pusztán gépnek, megfeledkezik arról, hogy ő viszont a tőkést nem tekinti embernek, hanem olyan szívtelen és személytelen pénzeszsáknak, melynek semmi egyéb célja nincs, mint örökké telhetetlenül gyarapítani önmagát. Mi szükség személytelenné tenni a termelés e két nagyszerű tényezőjét? Miért kell kiemelni a tőkést és a munkást nemzetéből, melynek keretében éli egyéni emberi életét? Bizonyára azért, mert így, légüres térben, könnyebb őket egymásra uszítani. Mert ha visszahelyeztetnek mindketten tényleges környezetükbe, a nemzetcsalád összetartást kívánó környezetébe, úgy amiként ezt a természet törvényei rendelték, mindjárt embe-
rekké lesznek, olyanokká, akik más nyelven is értenek, nem csupán a gazdasági érdekek önző és rideg szavain. Emberek lesznek, akik megértik, hogy a gazdasági érdek nem öncél, hanem eszköz, más magasabb, nemesebb célok, erkölcsi eszmék, emberi eszmények szolgálatára. És ráeszmélnek arra a magasabb érdekközösségre, mely őket a nemzetben belül egymásra utalja, mely boldogulásukat a nemzet boldogulásától, sorsukat a nemzet sorsától, javukat a nemzet javától teszi függővé. Így nyer gyakorlati megoldást a személytelen tőke és munka elméleti el-

lentéte az élő nemzetnek mindnyájunk lelkét be-
töltő eszméjében, A magyar nemzetet nem a tőke és
a munka, hanem a magyar tőkés és a magyar mun-
kás jó vagy rossz sorsa, gyarapodása, vagy meg-
semmisülése érdekli ebben a világrengető kérdésben.
Ez pedig elválaszthatatlan a nemzet sorsától. Hiába
gazdagodtak a trianoni békében nagyra duzzasztott
államok: a magyar tőkésnek és a magyar munkás-
nak mégis rosszabb a sorsa odaát, mint itthon a mi
kifosztottságunk szegénységében. A tőke gyarapod-
hatott és hajthatott jobb kamatot, a munka lehetett
jobban díjazott odaát, de a magyar ott, akár tőkés
volt, akár munkás, ennek ellenére mégis tönkre kel-
lett menjen. Nem menthette meg semmiféle szociá-
lis, gazdasági, vagy nemzetközi elmélet, ámde
talpra állhat, ha majd nemzete ott is megerősödik.
A szociális ellentétek vészes ereje a magyar
nemzetre nézve csak addig félelmetes, amíg nem
egyesül a nemzet minden egyes tagja a nemzeti esz-
mében. Minden magyarnak hinni kell abban, hogy
a ma még! olykor farkasszemét néző társadalmi tá-
borok ráeszmélnek arra az egyszerű, természetes és
a közelmúlt tényeivel sokszorosán bebizonyított
igazságra, hogy boldogulásunknak egyedüli alapja
és forrása a nemzet ereje. Ezt az erőt pedig a gaz-
dasági indokok önző és gyűlöletet fakasztó érvénye-
sítése, a folytonos belső harc és torzsalkodás nem-
csak meggyöngíti, de el is sorvasztja. A modern ál-
lamnak fokozottabb szociális hivatása van és egye-
temes nemzeti érdeket kell látni abban a korszerű

követelményben, hogy ezt a hivatást a magyar állam is betöltse. Társadalmi, gazdasági és állami életberendezésünket olyanná kell átformálni, hogy azok keretein belül a munka legyen a megélhetés és az érvényesülés alapja. Aki dolgozik, az tényleg meg is szerezhesse magának az élet javaiból annyit, amennyit teljesített munkája után megérdemel. A jövedelemeloszlás igazsága és arányossága belsőleg egységre törekvő nemzet számára nem utópia, de ok- és észszerűen megközelíthető és fokozatosan megoldható feladat. A szociális kiegyenlítésnek a magyar nemzet érdekében meg kell történnie, még akkor is, ha az egyik vagy másik osztálytól áldozatokat követel. A szociális ellentétek g különösen a munkavíták nem csupán a tőkés és a munkás pusztá magánügyei, de az egész nemzetet érdeklő tények. Ezeket a vitákat nem lehet az ököljog fékevesztett és romboló elve alapján elintézni. Az osztályok érdekvitáiban a mindegyiknél egyformán érdekelt, tehát szükségkép pártatlan nemzet lehet csupán az igazságos bíró. Nem lehet eleget ismételni, hogy a szociális kérdés összes vonatkozásai megoldhatók a nemzet kebelén belül. Azok csupán a nemzetén kívül megoldhatatlanok, mert ott nincs miért és nincs kitől áldozatot várni. A nemzet életében megoldhatatlan kérdés azonban nincs. És azok, akik ezt a magyar világnézetet vallják, meg is fognak hozni minden áldozatot, hogy a nemzetet megerősítsék és vele együtt megtartsák így önmagukat is.

De van szociális kérdés a tőke és a munkás legfőképpen ipari vonatkozású területén kívül máshol is. És ha ezek a szociális kérdések nem is jelentenek elválasztó, hontó tényezőt a nemzettesten belül, mégis meg kell őket éppúgy oldani, mintha szintén rombolók volnának. Meg kell oldani egyszerűen azért, mert a nemzetnek meg kell adnia, meg kell teremtenie minden egyes, bármily rendű és rangú fiának a méltó emberi élethez való anyagi és kulturális lehetőségeket. A nemzet annál erősebb, minél kevesebb elesettje van. Ezt már világszerte felismerték s ez az oka annak, hogy az államok jellege mindenhol egyre inkább szociális állammá lesz. A szociális beállítottságú államban egyre kevesebben lesznek a kedvezményezettek és egyre többen a talpraállítottak. A magyar állam is egyre határozottabb és nagyobb léptekkel halad abban az irányban, hogy szociális államnak tekinthessék. A törvényhozás a magyar nép egyre nagyobb és egyre szélesebb rétegeit vonja be a szociális gondozás és támogatás körébe s a mindennapi élet állandóan változó viszonyait egyre jobban úgy irányítja, hogy ezáltal a nemzet legszélesebb rétegeinek biztosítsák, sőt emeltessék az életszínvonalát. A magyar világnézet vallói mindenkor teljes erejükből támogatják az állam mindennemű szociális iparkodását és tevékenységét, mert azt vallják, hogy a nemzet erejének fokozását legjobban úgy lehet szolgálni, ha a nemzet egyes tagjainak ellenálló képessége fokozódik. És vallják azt, hogy igenis meg kell teremteni min-

den egyes magyar ember számára a minél magasabb fokú emberi élet teljes lehetőségét.

A nemzeti egység terén bontó tényezőként szerepelhető kérdések sorában negyedik helyen a faji, nemzetiségi kérdést soroltuk fel. A nemzetiségi kérdésnek azóta, mióta világszerte az egész kis népszórványok nemzetiségi öntudata is egyre jobban fokozódik és amióta a Felvidék túlnyomó részben magyarul lakta területeinek és a Kárpátaljának visszatértével belső nemzetiségeink száma ismét olyanná lett, amellyel már mindenkor számolni kell, ismét van a magyar életben időszerűsége. Le kell szegezni azonban azt, hogy a nemzetiségi kérdésnek belpolitikai jellege elsősorban annyiban van, amennyiben arra vonatkozik, hogy lehetséges-e különféle fajú népeknek egy nemzeti eszmében való összhangzó egyesülése, érdekközösségen alapuló értelmi, sőt érzelmi együttműködése? Aza élet azt mutatja, hogy ez igen is lehetséges, sőt mindenütt, ahol lehetséges, ott egyben szükséges is. Már fejtegetéseink legelején hangsúlyoztuk, hogy a nemzet elsősorban akarategység, mely — mint lelki kapcsolat — magasabbrendű a faji, nyelvi, gazdasági, vallási, történelmi, stb. kapcsolatokhoz viszonyítva. Ez az akarategység a magyar nemzeti eszmében a Szent Korona területének megtartására összpontosul. Nemcsak a tudomány tanítja, de a történelem és az élet bizonyítja, hogy, az állam területe és a rajta élő nemzet között belső lelki kapocs létesül: a föld visszahat a rajta élő népre és döntőleg alakítja annak

egyéniességét, nemzeti jellemét. A magyar föld ezeréves vonzása alól velünk együtt nem vonhatta ki magát egyetlen nemzetiségünk sem. Hasztalan hivatkoznak fajrokonságra, vérségi kapcsolatokra, a földnek tőlük elkülönítő hatása erősebb. A Kárpátok-koszorúzta Dunamedencén belül élő népek — szlovákok, románok, németek, magyaroroszok, stb. — a magyar ember megállapítása szerint különbek, vagy legalább is lényegesen mások, mint az ezen a területen kívül élő fajrokonai. Jellemük, erkölcsük, kultúrájuk, egyéniességük a nyelvi és faji rokonság ellenére is nagyban és egészben nem azokhoz, hanem sokkal inkább a magyarsághoz áll közelebb. Ez a történelemnek és az életnek elvitathatatlan ténye; nem elméleti következtetés, hanem a természet törvényeinek következetes érvényesülése, amely ellen minden harc céltalan.

Ez a föld, a szent magyar föld, kapcsolta össze a magyarságot örökre nemzetiségeivel, Ez különítette el a nemzetiségek egyéniességét a fajrokonaikéétől, ez forrasztotta őket lelki egységbe a magyarsággal és ez alakította ki a lepergett évszázadok alatt Szent István politikai nemzetét. És ma, lassan feloldódásnak indult, trianoni sz?tdaraboltságunkban ismét csak az a föld tart össze és fog egyesíteni újra bennünket, magyarokat és nemzetiségeinket

(Kétségtelennek látszik, hogy a trianoni parancsokkal megkérdésünk nélkül más államokba áttolt nemzetiségeink alapján véve még ott is csalódtak reményeikben, ahol saját fajuk uralma alá kerültek.

Életük kétségtelenül gondterheltebb, jövőjük bizonytalanabb lett s ha most a mesterségesen fenntartott, túlzó nemzeti propaganda igyekszik is elnyomni bennük a régi, természetes és számukra egyedül egészséges, gazdasági és államkeretbe való visszatérés vágyát, ha erre a visszatérésre számukra mód nyílik, mégis csak itt fogják megtalálni életük zavartalan kifejlődésének egyetlen őszinte lehetőségét. Mert ami a legutóbbi 20 év óta a magyarság számára szenvedés volt, az az elszakított nemzetségek számára kiábrándulást jelentett; mindkettőnknek pedig tanulságot, melyet az isteni Gondviselés oly népekre mér rá, akikkel együtt, egy nemzetben belől szánt közös, történelmi hivatást.

Ettől a gondolattól áthatva el kell törölni a multak tévedéseit. Nem alkalmi megalkuvásból, hanem őszinte meggyőződésből keresi ma a magyarság a megértést önmaga, valamint meglevő és a jövőben visszatérő nemzetiségei között. A magyarság egyfelől rátartóbb a magyarságára, másfelől pedig sokkal inkább tiszteletben tartja a kisebb-nagyobb népek értékes fajiságát, semhogy valaha is rájuk kívánná erőszakolni a maga nemzetiségét. Megtanulta, hogy nemzeti öntudatot sem adni, sem elvenni, következésképp erőszakolni sem lehet. Az a célja, arra törekszik, hogy a magyar hazában a vele együttélő nemzetiségek megszeressék a magyar eszményeket és ha megszerették, önként kövessék azokat.

Minden magyar ember becsületos megbékélést

akar. Végső kézfogást az újabb ezredévekre. Új-Magyarországot a régi helyén: az Árpádok, Anjouk, Hunyadiak Hungáriáját, benne megelégedett, egymást becsülő, ősi lelkű, új szellemű, összetartó néppel. A magyarság a történelmi viszontagságok során hozzámenekült, vagy betelepített népekkel e nagy uralkodóházak alatt mindig meg tudta magát érttetni és szerettetni. A Szent Korona testében egyforma vércsepp volt a magyar államnak mindenfajta tagja. De egyforma önfeláldozással védte is valamennyi minden ellenséggel szemben. Ez a föld valamennyinek magyar föld volt, Magyarország földje és életét, vagyonát áldozta érte, hogy az is maradjon. A magyarság ma is csupán csak ezt kívánja.

Vissza kell térni e történelmi eszményhez és a mondott feltétel mellett a legteljesebb kisebbségi szabadságot és békét kell biztosítani minden nemzeti és faji kisebbségnek, mely abban a magyarsággal egyetért. Jó hazafinak kell érezni és tartani mindenkit, tartózzék bármely fajhoz, vagy néphez, még ha egy szót sem tud magyarul, ha a magyarsággal együtt vallja, hogy a Szent Korona ősi területe magyar föld és annak is kell maradnia, mégpedig a magyar állam évezredes történeti egységében. Ezzel szemben azt, aki ezt tagadja, vagy ebben bárminő nemzetközi agyrém kedvéért megalkuvásra kész, azt még akkor sem tarthatja és tekintheti senkisémm magyarnak, ha ősei a honfoglalókkal együtt jöttek át a Vereckei-hágón! Ha ebben az alapeszmében a magyarság megegyezik, a vele a sors

által életközösségre szánt kisebbségi népekkel nincs és nem lesz semmi részletakadály a teljes lelki egységnek.

Magyar és magyar között ellentét szítására fel szokták használni az úgynevezett zsidókérdést is, illetőleg azokat a törvényes intézkedéseket, amelyek a magyar életben helyre akarják állítani a helyes gazdasági és szellemi egyensúlyt. Ez a kérdés pedig magyar és magyar között ellentétet nem szíthat, mert a kérdés megoldása, mégpedig törvényes keretek közt lefolyó, izgatásoktól mentes, higgadt irányítású megoldása minden egyes magyar embernek külön-külön is egyéni létérdeke.

Az utolsó, az 1930. évi népszámlálásból kiinduló adatok szerint 522.000 zsidó él a müncheni, illetőleg a bécsi döntés alapján megnagyobbodott Magyarországon, amiből 444.000 zsidó lakos a trianoni békeszerződéssel megállapított magyar államterületre esik. Bár ez az össznépesséhez arányított 5.4%-os arányszámnak megfelelő zsidó nép-elem önmagában véve talán még nem váltana ki súlyos szociális feszültséget a nemzsidó és a zsidó népelemek együttélésében, mégis vannak olyan mozzanatok, amelyek érthetővé teszik ennek a kérdésnek időszerű voltát és amelyek múlhatatlanul szükségessé tették a kérdés közhatalmi rendezését. A zsidóság száma Magyarországon ugrásszerűen emelkedett az utóbbi évtizedekben s a különböző foglalkozásokban nem egyenletesen helyezkedett el nem osztotta meg arányosan a fizikai nehéz munka terhét a magyar

földművelővel és munkással, hanem rávetette magát egyes olyan foglalkozásokra és szinte kizárólagosan lefoglalta magának az olyan kereseti lehetőségeket, amelyekről spekulatív úton hirtelen meggazdagodást remélt. Ezek a kevés fizikai erő kifejtéssel járó, de nagy kereseti lehetőségeket nyújtó foglalkozások tették lehetővé a zsidóságnak, hogy egyrészt számarányát sokszorosán felülmúló arányban részesüljön a nemzet összjövedelméből, másrészt pedig irányító befolyásra tegyen szert a nemzet szellemi életében is. Magyarországon egy zsidó átlagos évi jövedelme hatszorosan multa felül a nemzsidók évi jövedelmének átlagát. Emellett majdnem teljesen kizárólag a zsidóság kezébe jutott a sajtó, a szépirodalom, a színház, a mozi és a művészi élet irányítása. Ezáltal olyan egészségtelen szociális és szellemi légkört teremtett, amely a nemzet gazdasági és szellemi életének egyensúlyát megbontotta s ezzel magának a nemzetnek létalapját veszélyeztette. A kérdést nem lehetett már tovább tüneti kezeléssel orvosolni, hanem a zsidóság magyarországi szerepét kísérő társadalmi, gazdasági, kulturális jelenségek által kiváltott nagyfokú szociális feszültség okának megszüntetésével kellett megerősíteni az egyes részek beteges túlnövekedésétől megtámadott nemzeti szervezetet. Fel kellett ismerni, hogy zsidókérdés van Magyarországon és ha ilyen égetően időszerű kérdés van, akkor azt meg is kell oldani. Ez a megoldás nem gyűlölködő, mérsékelt és a zsidóságnak több vonatkozásban jövőre is számarányánál

nagyobb érvényesülési lehetőséget nyújt. És nem tör senkinek vallási meggyőződése, lelkiismereti szabadsága ellen. Aki ezt állítja, az valótlanság terjesztésével kútmérgezést végez. Nem az izraelita vallás gyakorlását kívánja korlátozni, nem akarja megszüntetni az izraelita vallás recepcióját, hanem abból indul ki, hogy miként a kínai kínai marad, akkor is ha püspökké szentelik, akként a keresztség⁴ ténye önmagában véve nem változtatja meg a zsidónak született egyén fajta szerint való hovatartozását. Ennek a külön etnikumnak félismerése nem szabad gyűlöletet kiváltson, sőt éppen az a célja, hogy a helyes arányok kialakításával a zsidó és nemzsidó népcsoportok viszonyának őszinte feltárásával és szabályozásával a kölcsönös megértés alapján feltevésekkel el nem homályosított viszony alakuljon ki a magyarországi nemzsidó és zsidó népcsoportok között.

A zsidótörvény gyors és hatékony végrehajtása meg fogja szüntetni a magyar társadalomban mutatkozott nagy erőviszonyeltolódásokat, meg fogja szüntetni a zsidó szellem káros irányító szerepét, lehetőséget fog nyújtani a magyarság arányos és az országalapító fajtákhoz méltó érvényesülésére s ezzel egészen új fejezet fog nyílni az egészségesebbé vált magyar élet történetében. Aki tehát a zsidókérdést bontó eszköznek tekinti, olyannak, amellyel magyart szembe lehet állítani a magyarral, az nem érzi át a nagy magyar sorskérdések súlyát és nem tud a magyar világnézet alapjára állni.

A zsidókérdést a kérdés szellemi vonatkozásában éppen az tette sürgősen megoldandóvá, hogy a zsidó szellemiség idegen a magyarság szellemétől és éppen idegen volta miatt olyan szerepet játszott, mint amikor káros, idegen anyagok a szervezetbe jutva, azt megmérgezik. Az idegen szellem idegen-szellemiségű terméke nem szolgálhat a magyarság hasznára. A magyar nemzet történetének évszázadai alatt mindenkor átvette a művelődés egyetemes eszmei, szellemi anyagát, de azt mindig megrostálta saját érdekei szerint és átalakította a maga egyéniségének megfelelőleg. Ennek köszönhető, hogy a magyar művelődés bár osztatlan része az európai kultúrának, mégis sajátosan magyar és különbözik minden más nemzet kultúrájától. És amint még a művelődési anyagot sem vettük át rostálatlanul a magunk képére való átalakítás nélkül, épp úgy nem szabad átvennünk idegen népek számára kiteljesedett politikai eszméket és államszervezési formákat sem, mert ezek átalakítás nélküli átvétele, majomkodó szolgálai utánzása, méregbeoltását jelenti a nemzetnek anélkül egészséges szervezetébe.

Franco Spanyolországának, Salazar Portugáliájának, Mussolini Olaszországának, Hitler Németországának politikai elvi alapjai és szervezeti kiépítése kizárólag az illető országok nemzetének lelkével számoltak s csak az illető országokban valósíthatók meg. Ezt nagyon jól tudják azok, akik ezeket a politikai elgondolásokat kitermelték és országukban átvitték a gyakorlati életbe. Hiszen Musso-

lini és Hitler is gyakran kijelentette, hogy sem a fascizmus, sem a nemzeti szocializmus nem külföldre szánt, kiviteli cikk.

Azonban ezeknek a kézenfekvő igazságoknak ellenére is akadnak olyan emberek, még jószándékú magyar emberek is, akik egyes, külföldön bevált politikai eszmerendszert, vagy ami talán még rosszabb, külföldi szervezetet, felépítményt eszmei tartalom nélkül, csupán külsőségekben, gondolkozás nélkül át akarnak ültetni a magyar élet talajába. Ezek az emberek idegen anyagot, mérgező anyagot akarnak beoltani a magyar élet erősödésnek indult szervezetébe.

A magyar nemzet ezer év óta a maga képére alakította ki alkotmányát, országszervezetét, politikai, gazdasági, szellemi életét s miként a múltban, úgy a jövőben sem szorul rá arra, hogy külföldi politikai eszméket vegyen át, külföldi államszervezeteket majmoljon. A magunk élete a magunk testére szabott ruha s ha idegen testre szabott, minket fojtogató, vagy rajtunk lötyögő gúnyát öltünk magunkra, az nemcsak hogy nem felel meg nekünk, hanem méltán vonnánk magunkra az egész világ le-sajnáló, hangos derűlségét. Azok az emberek, akik a magyarság lelkének idegen politikai eszméket hirdetnek s a magyar életet, annak kezét, lábát le-szabdalva idegen szervezetbe akarják belegyömöszölni, maguk is eltávolodtak a magyarságtól s ha meg is vannak győződve a maguk jóakaratótól,

mégis a nemzet gyöngítésén, államának aláadásán dolgoznak.

Az a magyar, akit áthat a magyar nemzet hivatásának tudata s ennek következtében az eléje tárt sorskérdésekre a magyar világnézet alapjára helyezkedve válaszol, elutasít magától minden olyan kísérletet, amely arra csábítja, hogy lelépjen a magyar élet talajáról, hogy letérjen a saját egyéniségéhez szabott ezeresztendő útról.

A fentiekben kifejtett magyar világnézetből kialakult egységes nemzeti közvélemény folytonos irányítása az egyetlen hatályos biztosíték arra, hogy a nemzet akarata érvényesüljön a nemzeti élet megnyilvánulásának minden mozzanatában, de főként a közügyek vitelében. Azt az alapelvet kell a nemzeti öncélúság követelményének tekinteni, hogy maga a nemzet uralkodik az összes intézményekben. Egyjelentőségű, illetve együtt jár ezzel az a legszélesebb körű demokrácia, mely az állam minden egyes polgárának, kiben a nemzeti eszme tudatosan él, közvetlen befolyást biztosít a közügyek intézésére. A magyar demokrácia tehát nem egyszerűen népuralom; hanem ennél több, nemzeturalom. Amannak mindenki részese lehet a származás pusztán tényénél fogva, a legderékabb polgár éppenúgy, mint a dologkerülő csöcselék, a nemzeturalomban csak azok részesednek, akik saját tényeikkel teszik erre méltóvá magukat. Minden magyarnak szabadsága van ezen a földön élni és megélni, de a nemzet sorsára irányító, vagy elhatározó szava csak annak lehet, aki a

nemzet öncélúságával tisztában van, s akit ennél fogva a közügyekről alkotott és vallott nézeteiben elsősorban az egyetemes nemzeti érdekek vezetnek. A nemzeti akaratnyilvánításnak csak az lehet a részese, aki az így nyert hatalmat valóban a nemzet céljainak és érdekeinek önzetlen szolgálatára használja, azt semmi más célnak, érdeknek, eszmének vagy világnézetnek alá nem rendeli, ellenkezőleg: a nemzeti célok és érdekek minél teljesebb és tisztább érvényesüléséért minden egyéni áldozatra kész. A magyar világnézet lobogóját azért kell magasra emelnünk, hogy köréje gyűljön minden társadalmi osztályból az, akikben ezek az eszmék vajódnak, akiknek lelkében folytonosan visszhangzik nemzetünk sok-sok sorskérdése, akik érzik a maguk elszigetelt létében is ennek a nemzedéknek történelmi felelősségét és ennek fenséges kényszere alatt szolgálni akarnak a hazának. Több dologban ma még nem vagyunk mindig mindannyian egyazon véleményen. És az is lehet, hogy a jelen, a múlt és¹ a jövő sok kérdésében talán még később is lesznek különböző nézetek, mert különbözők az emberek tanulmányai, élete, foglalkozásai, tapasztalatai és főképpen más úgyszólván minden embernek a maga egyéni, fogalmi szótára, amelyből nézetei közléséhez a kifejezéseket és meghatározásokat meríti. Ezért kell minél több emberben tudatosítani a magyar világnézetet, mely az ellentétek külsőséges okait játszva megszünteti. Az említett tisztázatlan elvi és fogalmi különbségek, melyeket a rövidlátás,

vagy a rosszindulat gyakran gyűlölködéssé szít, erőtlen vágyakkal zsibbaszthatják a nemzet legszébb akarásait. Ezek osztják meg és tartják távol egymástól a magyart s ezeket kell végre megszüntetni, ha a régi szent határok között egy új, magyarabb Magyarországot akarunk.

A magyar világnézet az új Magyarországnak ehhez a megépítéséhez elmaradhatatlan szilárd alapot jelent. Olyan magasabbrendű elvi alapot, amelyeken a megosztó ellentétek ellenére is mindenkor megértheti egymást minden magyar. Amelyen állva kiküszöbölhetünk minden visszavonást magunk közül nemzeti létünknek ezekben a súlyosan sorsdöntő éveiben.

A cél eléréséhez, a magyar világnézet követéséhez és méginkább annak megvalósításához nagy lelki emelkedettség kell, de tudjuk, hogy a magyar nép minden egyes tagja képes erre a lelki magasságra emelkedni. Különösen elvárható ez a jövőt magában hordó mai ifjabb generációktól, melyeknek mélyen átértzett nemzeti lelkesedését mostoha évek szenvedése és magárahagyatottsága fűtik s amelyekben az idő megérlelte mindazokat az erköcsi és jellembeli tulajdonságokat, melyeknek együttléte nemzetünk újjászületéséhez szükséges.

A magyar világnézetet nemcsak élni, hanem hirdetni is kell. E világnézet hirdetőire apostoli munka vár, a magyar jövőnk hitének hirdetése és megépítése az egyetlen célgondolatban egységbe hozott nemzet azonos tartalmú lelkében. Ezért nem

jár jutalom, aki ezt hirdeti, az a jót Önmagáért teszi. Az a közhatalmat szolgálatnak, nem pedig uralomnak érzi s jutalmát nem egyéni érvényesülésében, de a magyar eszme megvalósulásában keresi. Ez kell legyen minden valóban magyar ember eszménye. Erről az eszményről kell példát vennie. Ez az eszmény minden magyar ember vezére, mely az őt követőket az új-Magyarországhoz vezeti el, ahhoz a Magyarországhoz, mely valamennyi magyar ember lelkén keresztül újjászületve — ha Isten is úgy akarja — újabb ezredévekre lesz nagy és erős.

Felelős kiadó: Dessewffy Gyula.

Stádium Sajtóvállalat Rt, Budapest, V., Honvéd-utca 10.

Felelős: Győry Aladár igazgató.